Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palvelusetelin sääntökirja

Keski-Suomen hyvinvointialue
1.1.2027

Sisällys

1. Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palveluseteli 3
2. Palvelusetelin palvelukuvaus ja myöntämisen perusteet 4
2.1 Palvelusetelin kattohinta, asiakkaan omavastuuosuus ja poissaolosäännöt 4
2.2 Myönnettävät palvelusetelituotteet ja palveluseteliarvot 6
2.3 Palvelutarpeen arviointi ja omatyöntekijä 8
3. Sisältövaatimukset 9
3.1 Tilat, toimiluvat ja sijainti 9
3.2 Laitteet ja välineet 12
3.3 Laadunhallinta 13
3.4 Hoitotyö ja päivittäistoiminnot 13
3.5 Terveyden- ja sairaanhoito sekä lääkehoidon toteuttaminen ja seuranta 15
3.6 Sosiaalista kanssakäymistä edistävä toiminta (SKET) 17
3.7 Elämän loppuvaiheen hoito, palliatiivinen ja saattohoito 18
3.8 Turvallisuus 19
3.9 Vaadittava raportointi ja valvonta 21
4. Yhteisöllisen asumisen tukipalvelut 22
5. Ateriapalvelut 23
6. Palveluntuottajan henkilöstön pätevyysvaatimukset ja osaaminen 25
6.1. Vastuuhenkilö 26
6.2. SKET-vastaava 27
6.3. Henkilöstöön sovellettavia säädöksiä, ohjeita ja toimintaperiaatteita 28
7. Tietojärjestelmävaatimukset 30
7.1. Asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttäminen 30
7.2. RAI-arviointijärjestelmä 32
8. Palse.fi-portaalin käyttäminen 33
8.1. Tapahtumien kirjaaminen Palse.fi-portaaliin 33
9. Palvelukohtaiset lisätiedot ja erityisehdot 34
9.1 Henkilöstöä koskeva lakisääteinen ilmoitusvelvollisuus 34

1. Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palveluseteli

Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa asiakkaalla on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Yhteisöllistä asumista järjestetään asiakkaalle, joka tarvitsee sitä alentuneen toimintakyvyn, kohonneen hoidon ja huolenpidon tarpeen vuoksi johtuen korkeasta iästä, sairaudesta, vammasta tai muusta vastaavasta syystä.

Yhteisöllinen asuminen perustuu hyvinvointialueen asiakkaalle tekemään palvelutarpeen arviointiin, asiakassuunnitelmaan ja päätökseen yhteisöllisen asumisen järjestämisestä. Asunnon hallinta perustuu vuokrasopimukseen. Asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin vastaavat sosiaalipalvelut arvioidaan erikseen ja ne tuotetaan tukipalveluiden ja kotihoidon palveluina. Yhteisöllisen asumisen tulee sisältää yhteisöllistä ja sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa (SKET), mikä sisältyy asiakkaan valinnasta jokaisen asiakkaan yksilölliseen palvelukokonaisuuteen.

Yhteisöllisessä asumisessa asiakkaiden palveluiden tarpeeseen ei ole vastaamassa yksikössä ympärivuorokauden läsnä olevaa henkilöstöä. Yhteisöllistä asumista ei voi rinnastaa ympärivuorokautiseen palveluasumiseen, vaikka kotihoidon palveluja on mahdollista järjestää myös yöaikaan yksittäisin käynnein. Yhteisöllinen asuminen ei korvaa ympärivuorokautista palveluasumista. Yhteisöllisen asumisen asiakkailla voi esiintyä yksinäisyyttä tai merkittävää turvattomuutta, joka heikentää kotona pärjäämistä. Yhteisöllisen asumisen asiakkaan tulee pystyä hälyttämään apua turvapuhelimella.

Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen palveluseteli on vaihtoehto Keski-Suomen hyvinvointialueen yhteisöllisen asumisen omalle tuotannolle. Asiakas valitsee palvelusetelituottajan hyvinvointialueen ylläpitämästä rekisteristä (www.palse.fi).

Palveluseteleiden sääntökirja koostuu erillisestä yleisestä osiosta (Palveluseteleiden sääntökirjan yleinen osa), palvelukohtaisesta osasta sekä sääntökirjan yleisen osan liitteistä. Hakeutuessaan palveluntuottajaksi tuottaja hyväksyy sääntökirjat liitteineen ja sitoutuu noudattamaan niitä.

2. Palvelusetelin palvelukuvaus ja myöntämisen perusteet

Yhteisöllisessä asumisessa asiakkaalle järjestetään turvallinen ja esteetön asunto, johon tarjolla on sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Yhteisöllisessä asumisessa asiakkaan hoito ja huolenpito toteutetaan sosiaalihuoltolain 19 § mukaisina tukipalveluina ja 19a § mukaisena kotihoidon palveluna. Kotihoidolla tarkoitetaan palvelua, jolla huolehditaan, että henkilö suoriutuu jokapäiväiseen elämään kuuluvista toiminnoista kodissaan ja asuinympäristössään. Kotihoitoa järjestetään henkilön tarpeen mukaan vuorokaudenajasta riippumatta. Osa yhteisöllisen asumisen palveluista on mahdollista järjestää asiakkaille ryhmämuotoisina palveluina, esimerkiksi ruokailu, osa toimintakyvyn ylläpidosta sekä yhteisöllinen toiminta.

Jokaiselle asiakkaalle laaditaan toimintakyvyn arviointiin (RAI) perustuva yksilöllinen ja tavoitteellinen asiakassuunnitelma sekä hoito- ja palvelusuunnitelma (toteuttamissuunnitelma). Toimintakyvyn arvioinnit toteutetaan Keski-Suomen hyvinvointialueen RAI-arviointiprosessiohjeen mukaisesti.

Keski-Suomen hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden myöntämisen perusteissa määritellään yhteisöllisen asumisen myöntäminen.

2.1 Palvelusetelin kattohinta, asiakkaan omavastuuosuus ja poissaolosäännöt

Omavastuuosuuksien hallinnoimisen vuoksi käytetään kattohintaista palveluseteliä. Tällöin asiakkaan omavastuuosuus on samansuuruinen kuin hyvinvointialueen asiakasmaksu. Eli palvelusetelin arvo on palvelusetelillä katettava osuus (tuottaja laskuttaa hyvinvointialueelta).

Palvelusetelin arvo + asiakkaan omavastuuosuus = yhteisöllisen asumisen vuorokausihinta

Tuottaja laskuttaa omavastuun / asiakasmaksua vastaavan omavastuun asiakkaalta (palvelusetelilaki määrittää)

Laskutussäännöt	**Asiakkaalta laskutetaan**	**Keski-Suomen hyvinvointialueelta laskutetaan**
Läsnäolo	Tulosidonnainen omavastuuosuus	Asiakaskohtainen palvelusetelin arvo
Tulo- ja lähtöpäivä sairaala/laitoshoito/toinen yksikkö	Ei laskuteta	Asiakaskohtainen palvelusetelin arvo
Tulopäivä/lähtöpäivä yhteisöllisestä asumisesta (kotiloma, omaisen hoidossa, ym.)	Tulosidonnainen omavastuuosuus	Asiakaskohtainen palvelusetelin arvo
Asiakkaan poissaolopäivät sairaalassa tai toisessa yksikössä 1-5	Ei laskuteta	Asiakaskohtaisen palvelusetelin arvosta 50 %
Asiakkaan poissaolopäivät 1–5 (kotiloma, omaisen hoidossa)	Tulosidonnainen omavastuuosuus	Asiakaskohtaisen palvelusetelin arvosta 50 %
Asiakkaan poissaolopäivät 6-	Ei laskuteta	Ei laskuteta
Asiakkaan kuolema asumisyksikössä	Kuolinpäivältä tulosidonnainen omavastuuosuus	Kuolinpäivältä asiakaskohtainen palvelusetelin arvo. Laskutus päättyy tämän jälkeen.

2.2 Myönnettävät palvelusetelituotteet ja palveluseteliarvot

Palvelutuottajalla tulee tarjota asiakkaalle turvallinen asunto, joka sisältää turvalaitteet ja siihen liittyvät käynnit. Sen lisäksi yhteisöllisen asumisen palvelutuottajalla tulee olla tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Palveluntuottajalle tulee olla tarjolla yhteisöllisen asumisen asiakkaille tukipalveluita: ateriapalvelut, siivous, vaatehuolto ja asiointipalvelu. Palvelusetelillä järjestetään yhteisöllisen asumisen hoidon ja huolenpidon käynnit, yöaikaiset käynnit ja tarvittavat tukipalvelut. Palvelu myönnetään asiakkaalle aikaperusteisesti tunteina ja tukipalveluina. Yrittäjälle maksetaan vuorokausihintana riippuen asiakkaalle myönnettävien tuntien ja palvelun kokonaisuudesta.

- **Palvelusetelin arvolla** tarkoitetaan korvausta, jonka hyvinvointialue maksaa myönnetystä palvelusta palveluntuottajalle.

- **Palvelusetelin vuorokausihinnalla** tarkoitetaan hyvinvointialueen valtuuston vahvistamaa hinta (euroa/vrk) palvelusetelille. Maksimihinta minkä palveluntuottaja voi laskuttaa. Koostuu tulosidonnaisesta omavastuuosuudesta ja asiakaskohtaisesta palvelusetelin arvosta.

- **Asiakaskohtainen palvelusetelin arvo** = Palvelusetelin vuorokausihinnasta vähennetään asiakkaan tulosidonnainen omavastuuosuus. Hyvinvointialue maksaa asiakaskohtaisen palvelusetelin arvon palveluntuottajalle.

- **Tulosidonnainen omavastuuosuus** = Bruttotulojen perusteella asiakkaalle määräytyvä, asiakasmaksu kotihoidon maksutaulukon mukaisesti sekä SKET-toiminnasta ja tukipalveluista perittävä omavastuuosuus hyvinvointialueen asiakasmaksuhinnaston mukaisesti. Hinnaltaan sama kuin hyvinvointialueen omissa yksiköissä laskettava asiakasmaksu. Palveluntuottaja laskuttaa tulosidonnaiset omavastuuosuuden asiakkaalta.

Palvelun vuorokausihinta, myönnettävät tuotteet palvelutarpeen mukaan:

Myönnettävä tuote	Tarkempi kuvaus sisällöstä	Tulosidonnainen omavastuuosuus	Palvelusetelin arvo	Kokonaishinta
Yhteisöllinen asuminen taso 1	Sisältää asumisen, turvalaitteet ja auttajakäynnit, hoidon ja huolenpidon käynnit alle 15 h/kk	Kotihoidon maksutaulukon mukainen maksu xx €/vrk	Asiakaskohtainen palvelusetelin arvo	56,5 € / vrk
Yhteisöllinen asuminen taso 1 ja lisäksi tukipalvelut	Sisältää asumisen, turvalaitteet ja auttajakäynnit, hoidon ja huolenpidon käynnit alle 15 h/kk, vaatehuollon (käyttövaatteiden ja vuodevaatteiden pyykkihuolto) ja asunnon perussiivouksen max 2 h/kk	Kotihoidon maksutaulukon mukainen maksu xx € /vrk + 2,80 €/vrk (tukipalvelut omavastuu)	Asiakaskohtainen palvelusetelin arvo	59,30 € / vrk
Yhteisöllinen asuminen taso 1 ja lisäksi tukipalvelut ja SKET- toiminta	Sisältää asumisen, turvalaitteet ja auttajakäynnit, hoidon ja huolenpidon alle 15 h/kk ja vaatehuollon (vaatteiden ja vuodevaatteiden pyykkihuolto) ja asunnon perussiivouksen max 2 h/kk sekä SKET-toiminnan	Kotihoidon maksutaulukon mukainen maksu xx € /vrk + 4,40 €/vrk (tukipalvelut omavastuu)	Asiakaskohtainen palvelusetelin arvo	60,90 € / kk
Yhteisöllinen asuminen taso 2	Sisältää asumisen, turvalaitteet ja auttajakäynnit, hoidon ja huolenpidon käynnit yli 15–30 h/kk	Kotihoidon maksutaulukon mukainen maksu xx €/vrk	Asiakaskohtainen palvelusetelin arvo	76,5 €/vrk
Yhteisöllinen asuminen taso 2 ja lisäksi tukipalvelut	Sisältää asumisen, turvalaitteet ja auttajakäynnit, hoidon ja huolenpidon käynnit yli 15–30 h/kk, vaatehuollon (käyttövaatteiden ja vuodevaatteiden pyykkihuolto) ja asunnon perussiivouksen max 2 h/kk	Kotihoidon maksutaulukon mukainen maksu xx € /vrk + 2,80 €/vrk (tukipalvelut omavastuu)	Asiakaskohtainen palvelusetelin arvo	79,30 €/vrk
Yhteisöllinen asuminen taso 2 ja lisäksi tukipalvelut ja SKET- toiminta	Sisältää asumisen, turvalaitteet ja auttajakäynnit, hoidon ja huolenpidon 15 - 30 h/kk ja vaatehuollon (vaatteiden ja vuodevaatteiden pyykkihuolto) ja asunnon perussiivouksen max 2 h/kk sekä SKET-toiminnan	Kotihoidon maksutaulukon mukainen maksu xx € /vrk + 4,40 €/vrk (tukipalvelut omavastuu)	Asiakaskohtainen palvelusetelin arvo	80,90 € /kk
Yhteisöllinen asuminen taso 3	Sisältää asumisen, turvalaitteet ja auttajakäynnit, hoidon ja huolenpidon yli 30 h/kk	Kotihoidon maksutaulukon mukainen maksu xx €/vrk	Asiakaskohtainen palvelusetelin arvo	96,5 € / vrk
Yhteisöllinen asuminen taso 3 ja lisäksi tukipalvelut	Sisältää asumisen, turvalaitteet ja auttajakäynnit, hoidon ja huolenpidon yli 30 h/kk ja vaatehuollon (vaatteiden ja vuodevaatteiden pyykkihuolto) ja asunnon perussiivouksen max 2 h/kk	Kotihoidon maksutaulukon mukainen maksu xx €/vrk + 2,80 €/vrk+ tukipalvelut omavastuu)	Asiakaskohtainen palvelusetelin arvo	99,30 € /vrk
Yhteisöllinen asuminen taso 3 ja lisäksi tukipalvelut ja SKET- toiminta	Sisältää asumisen, turvalaitteet ja auttajakäynnit, hoidon ja huolenpidon yli 30 h/kk ja vaatehuollon (vaatteiden ja vuodevaatteiden pyykkihuolto) ja asunnon perussiivouksen max 2 h/kk sekä SKET-toiminnan	Kotihoidon maksutaulukon mukainen maksu xx € /vrk + 4,40 €/vrk (tukipalvelut omavastuu)	Asiakaskohtainen palvelusetelin arvo	100,90 € / kk
Yhteisöllisen asumisen yö hoito	Sisältää yhteisöllisen asumisen säännöllisen yö hoidon käynnit max 2 krt/yö. Käyntien sisältö ennalta määritelty, esim. lääkkeen anto	Asiakkaan yö käynnit sisältyvät asiakkaan kotihoidon käynteihin	30 €/vrk	30 €/vrk
Asiointipalvelu	Asiointikäynnin terveydenhuollon palveluun (jos asiakkaalla ei ole muuta saattajaa) tai kauppakäynnin, jossa asiakas on itse mukana	18,00 €/h	Palvelusetelin arvo 8,50 € / h	26,50 € /h
Vuorokautinen ruokailu	Sisältää kaikki päivittäiset ateriat (aamupala, lounas, päiväkahvi/välipala, päivällinen, iltapala)	18,50 €/pv.		18,50 €/pv.
Aamupala / Iltapala	Aamupala tai iltapala yhteisöllisen asumisen yksikössä	2,00 €/kpl		2,00 €/kpl
Lounas	Lounas yhteisöllisen asumisen yksikössä	7,00 €/kpl		7,00 €/kpl
Välipala/ päiväkahvi	Välipala / päiväkahvi yhteisöllisen asumisen yksikössä	1,40 €/kpl		1,40 €/kpl
Päivällinen	Päivällinen yhteisöllisen asumisen yksikössä	6,10 € / kpl		6,10 €/kpl
SKET (Sosiaalista kanssakäymistä edistävä toiminta)	Palveluntuottaja järjestää SKET-toiminnan perustuen asiakkaan valintaan	50 € / kk	0 € / kk	50 € / kk
Pyykkihuolto	Palveluntuottaja huolehtii käyttövaatteiden ja vuodevaatteiden pyykkihuollosta	35 € / kk	0 € / kk	35 € / kk
Siivous	Palveluntuottaja huolehtii asiakkaan asunnon siivouksesta, maks. 2h/kk	54 € / kk	0 € / kk	54 € / kk

Palvelutuotteet kattohintaisia ja asiakkaan omavastuuosuus pitää pystyä määrittelemään kaikkiin vaihtoehtoihin siten, että se on tasavertaista omien yhteisöllisen asumisen asiakkaiden maksujen kanssa.

2.3 Palvelutarpeen arviointi ja omatyöntekijä

Asiakas- ja palveluohjauksessa kartoitetaan asiakkaan toimintakyky ja arvioidaan asiakkaan palvelutarve. Yhteisölliseen asumiseen hakeminen käynnistyy asiakkaan tai hänen läheisensä yhteydenotolla asiakasohjauksen työntekijään. Asiakkaan tilanteesta tehdään toimintakyvyn ja palvelutarpeen arviointi yhteistyössä asiakasohjauksessa toimivan omatyöntekijän, asiakkaan ja tarvittaessa hänet hyvin tuntevan hoitotahon sekä omaisten kanssa. Hakeminen yhteisölliseen asumiseen tulee tapahtua aina yhteistyössä asiakkaan ja tarvittaessa hänen läheisten kanssa. Arvioinnissa käytetään RAI-arviointijärjestelmää ja muita sosiaali- ja terveydenhuollossa käytettäviä mittareita. Päätöksenteko perustuu aina asiakkaan tilanteen kokonaisvaltaiseen arviointiin ja Keski-Suomen hyvinvointialueen vahvistamiin yhteisöllisen asumisen myöntämisen perusteisiin.

Sosiaalihuoltolain 42 §:n mukaan asiakkaalla tulee nimetä omatyöntekijä. Omatyöntekijä huolehtii, että asiakkaalle myönnetään tarkoituksenmukainen palvelukokonaisuus ja hänelle myönnetyt palvelut ovat riittäviä tukemaan asiakkaan toimintakykyä ja hyvinvointia. Erityisen tuen tarpeessa olevan asiakkaan omatyöntekijänä toimii sosiaalityöntekijä, muutoin omatyöntekijänä toimii asumisen asiakasohjaaja.

Keski- Suomen hyvinvointialueella asumisen palveluiden asiakasohjaaja/sosiaalityöntekijä tekee asiakkaalle palvelutarpeen arvioinnin, asiakassuunnitelman ja palvelupäätöksen (hallintopäätös) yhteisöllisestä asumisesta sekä asiakkaan tarvitsemista sosiaalipalveluista (tukipalvelut ja hoito- ja hoivakäynnit kotihoidon mukaisena). Omatyöntekijä neuvoo ja ohjaa asiakasta sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä seuraa asiakassuunnitelman toteutumista. Viranhaltijan tekemässä päätöstekstistä löytyvät perustelut palveluiden myöntämiselle ja kuvaus palvelun sisällöstä (vrt. kotihoidon palvelun sisältö). Tukipalveluiden tarve arvioidaan myös asiakasohjauksessa asiakkaan omatyöntekijän toimesta, sekä tehdään tarvittavista tukipalveluista asiakkaalle mahdolliset päätökset. Asiakas tai hänen valtuuttamana läheiset voivat myös itse päättää tukipalveluiden järjestämisestä.

Asiakasohjauksessa laaditun asiakassuunnitelman pohjalta yhteisöllisen asumisen yksikössä laaditaan asiakkaalle palveluiden toteuttamissuunnitelma (ent. Hoito- ja palvelusuunnitelma) yhdessä asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa. Suunnitelmaan kirjataan asiakkaan toivomukset ja mielipiteet tarvittavista palveluista ja tukitoimista. Suunnitelmaa tarkistetaan vähintään puolivuosittain ja samalla päivitetään asiakkaan RAI-arviointi.

Yhteisöllisen asumisen yksiköiden henkilökunta (asiakkaan omahoitaja) on yhteydessä asiakasohjauksen omatyöntekijään, kun asiakkaan palveluntarpeessa tapahtuu oleellinen muutos ja hänelle on tarve tehdä uusi palvelutarpeen arviointi ja palvelu- ja maksupäätös.

3. Sisältövaatimukset

Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen tarkoituksena on ylläpitää asiakkaiden fyysistä, psyykkistä, kognitiivista ja sosiaalista toimintakykyä hänelle sopivassa esteettömässä ympäristössä ja asunnossa, toimintakykyä tukevan, kuntouttavan työotteen ja sosiaalista kanssakäymistä edistävän yhteisöllisen toiminnan avulla.

3.1 Tilat, toimiluvat ja sijainti

Palveluntuottajan yhteisöllisen asumisen yksikön tulee sijaita Keski-Suomen maakunnan alueella. Yhteisöllistä asumista tuottavan toimipisteen tilojen tulee olla esteettömät ja turvalliset. Toimitilat mahdollistavat sosiaalista kanssakäymistä edistävään toimintaan osallistumisen myös niille henkilöille, joilla merkittäviä toimintakyvyn rajoitteita tai jos käytössä on erilaisia apuvälineitä. Tiloissa toteutuu myös asiakkaiden yksityisyyden suoja. Yksikössä on tarjolla asuntoja, jotka tarvittaessa mahdollistavat asiakkaan ja hänen puolisonsa yhdessä asumisen. Rakennus piha-alueineen on esteetön, viihtyisä ja riittävästi valaistu. Jos tilat ovat useassa kerroksessa, talossa on hissi.

Yhteisöllisen asumisen tilojen tulee olla viranomaisten kyseiseen käyttöön hyväksymät (rakennusviranomainen, paloviranomainen, sosiaali- ja terveydenhuollon ao. vastuuhenkilö, terveystarkastaja, aluehallintovirasto, Keski-Suomen hyvinvointialueen omavalvontayksikkö) ja tilojen tulee vastata

kulloinkin voimassa olevia valtakunnallisia linjauksia. Yhteisöllisen asumisen kiinteistössä on oltava päivitetty ja pelastusviranomaisten hyväksymä pelastussuunnitelma sekä poistumis- ja turvallisuusselvitys. Asukkaiden, kiinteistön omistajan ja talossa työskentelevän henkilöstön yhteisiä palo- ja/tai pelastautumisharjoituksia pidetään pelastussuunnitelmaan kirjatun mukaisesti sekä turvallisuuskävelyjä järjestetään säännöllisesti vuosittain.

Tavoitteena on, että asiakas pystyy asumaan omassa kodissaan, kykenee henkilökunnan ohjauksen tuella selviytymään arkielämän toimista ja osallistumaan sosiaaliseen elämään. Asiakkaalle varattujen asuntojen koon ja varustelun asianmukaisuuden arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota asiakkaiden yksilöllisiin toimintakyvyn rajoitteisiin ja palvelutarpeisiin. Ympäristöministeriö on määritellyt asetuksella asuntojen varustelutasoa ja vähimmäiskokoa seuraavasti: asunnon huoneistoalan tulee olla vähintään 20 neliömetriä. Asunnolla tai asuinhuoneistolla tarkoitetaan keittiöllä tai keittokomerolla varustettua asuinhuonetta tai siinä on vähintään niin kutsuttu minikeittiö, hyväksyttävänä ratkaisuna voidaan pitää myös sitä, että keittiövarustelun sijaan asunnossa on varaus keittiölle. Tämä mahdollistaa keittiövarusteiden jälkiasennuksen asiakkaan sitä halutessa. Jälkiasennuksesta ei saa tulla erillisiä kuluja asiakkaalle, koska tavanomaisen asunnon varusteluun kuuluu keittiövarustus. Lisäksi asunto on varustettu esteettömällä wc- ja suihkutilalla. Kiinteistön ulko-ovelle on päästävä kaikissa sääolosuhteissa invataksilla. Yksikön läheisyydessä on pysäköintipaikkoja sekä invapaikkoja.

Asukkaat kalustavat pääsääntöisesti yhteisöllisessä asumisessa asuntonsa itse. Yhteiset tilat kalustetaan yksikön toimesta.

Asiakkaan kanssa tehdään yhteisöllisen asumisen vuokrasopimus. Vuokra ilmoitetaan euroa/kuukausi. Kiinteistökulut kuten lämmitys ja vesi joko kuuluvat vuokraan tai asiakas maksaa ne itse käytön mukaan tai kiinteinä kuukausimaksuina riippuen yhteisöllisen asumisen yksikön huoneistokohtaisesta varustelusta (esim. vesimittari ja sähkötaulu). Asiakas maksaa käyttösähkön kulutuksen mukaan, ellei se ole kyseisessä yksikössä jyvitettynä vuokraan. Jos asukas maksaa sähkön kulutuksen mukaisesti, hän tekee itse sähkösopimuksen valitsemansa sähköntoimittajan kanssa. Asunnon vuokranantaja määrittelee, saako asuntoon tuoda lemmikkejä. Lisäksi vuokranantaja määrittää kiinteistölle osoitetut tupakointiin sallitut

paikat. Asiakas vastaa vuokrasopimuksen mukaisista velvoitteista vuokranantajalle. Vuokrasopimukseen kirjataan sopimusten (vuokra, sähkö, vesi, vakuutus) irtisanominen. Asumisyksikön asiakkaalta palvelutuottaja on oikeutettu perimään vuokran, jonka on oltava markkinahintoihin verrattuna kohtuullinen. Vuokran määrä ei saa ylittää valtionneuvoston asetusten mukaista eläkkeensaajan asumismenojen enimmäismäärää. Asiakkaalla on mahdollisuus hakea asunnon vuokraan Kelan asumistukea. Asiakkaan mahdolliselta poissaolon ajalta palveluntuottaja voi periä vuokraa. Asiakkaalta ei voida periä takuuvuokraa.

Yksikkö voi tuottaa yhteisöllistä asumista ja ympärivuorokautista palveluasumista samassa rakennuskokonaisuudessa. Asiakkaan siirtyminen yhteisöllisestä asumisesta ympärivuorokautiseen palveluasumiseen olisi mahdollisuuksien mukaan toteutettava niin, ettei asiakkaan tarvitse siirtyä toiseen asuntoon saadakseen ympärivuorokautisen palveluasumisen palveluja. Jos asiakkaan etu edellyttää siirtymistä toiseen asuntoon, on pyrittävä järjestämään asiakkaan asuminen vahvempien palvelujen turvin ainakin samassa asuinympäristössä, esimerkiksi palvelukorttelissa.

Asiakkaiden käteisvaroille ja muille henkilökohtaisille tavaroille pystytään tarvittaessa osoittamaan lukittava tila tai kaappi, jonka avaimet ja kulunvalvonta on järjestetty siten, etteivät asiattomat pääse kyseiseen tilaan.

Asumispalveluyksikössä on tila asiakkaan hoitoon liittyvien ja muuta arkaluontoista tietoa sisältävien asiakirjojen säilytykseen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679) mukaisesti.

Yhteisöllisen asumisen yksikkö vastaa yhteisten tilojen siivouksesta ja yhteisten tilojen osalta noudatetaan siivoussuunnitelmaa. Suunnitelmassa on määritelty siivousaikataulu ja vaatimustaso.

Asumispalveluyksikössä on ohjeistettu jätteiden lajittelu ja ongelmajätteiden asianmukainen käsittely sekä jätteiden käsittelyn toteuttaminen. Tästä huolehtii palveluntuottaja, samoin siitä aiheutuneista kustannuksista. Palveluntuottaja vastaa ja huolehtii kiinteistön huollosta.

3.2 Laitteet ja välineet

Asiakkaiden henkilökohtaiset apuvälineet tulevat sote-keskusten apuvälinelainaamosta. Henkilökohtaisella apuvälineellä tarkoitetaan asiakkaan pitkäaikaisessa ja jatkuvassa käytössä olevia päivittäin tarvittavia apuvälineitä, kuten esimerkiksi sähkökäyttöisiä kotihoitosänkyjä, nostoliinoja, rollaattoreja, pyörätuoleja (mm. korkeaselkänojaiset) ja kallistuvia suihkutuoleja sekä asiakkaan omassa saniteettitilassa omilla jaloillaan seisovia apuvälineitä (kuten jalallinen suihkutuoli ja jalallinen wc-pöntön koroke). Apuvälineillä tuetaan asiakkaan omatoimisuutta ja itsenäisyyttä. Apuvälineiden myöntäminen perustuu henkilökohtaiseen arviointiin. Keski-Suomen hyvinvointialueen apuvälinekeskus päättää apuvälineiden myöntämisestä. Yhteisöllisen asumisen henkilöstö auttaa asiakasta hankkimaan apuvälinekeskuksesta jatkuvaan käyttöön tarkoitetut henkilökohtaiset apuvälineet. Apuvälineiden huolto tapahtuu apuvälinekeskuksen toimesta. Uusien apuvälineiden noutamisesta, apuvälineiden kuljetuksesta huoltoon sekä niiden palautuksesta vastaa pääosin asiakas itse, hänen läheisensä tai omaisensa. Pääasiallinen vastuu apuvälineiden puhdistuksesta kuuluu asiakkaalle ja tarvittaessa yksikön työntekijät avustavat asiakasta siinä.

Yhteisöllisen asumisen yksikkö hankkii ne apuvälineet, jotka tukevat henkilöstön työturvallisuutta ja ergonomista työskentelyä. Yksikkö vastaa myös hankkimiensa laitteiden ja apuvälineiden säännöllisestä huollosta, puhdistuksesta ja asianmukaisista toimintaohjeista.

Hoitotarvikejakeluun oikeutetut asiakkaat saavat tarvitsemansa pitkäaikaisessa käytössä (yli 3 kk) olevat hoitotarvikkeet ilmaisjakeluna mm. katetrit, vaipat ym. Omat hoitotarvikkeensa lyhytaikaiseen käyttöön (alle 3 kk), esim. säärihaavan hoitoon asiakas hankkii itse.

Yhteisöllisen asumisen yksikkö vastaa henkilöstön käyttöön tarkoitetuista tarvikkeista ja välineistä, jotka eivät kuulu asiakkaalle myönnettävien hoitotarvikejakelun piiriin, esim. hoidossa ja hoivassa tarvittavat hanskat, näytteenottovälineet. Akuuttitilanteiden hoitotarvikkeet kuten haavanhoitotarvikkeet tulee hankkia toimintayksikön toimesta. Akuuttitilanteiden hoitotarvikelistaus sääntökirjan liitteenä.

Laitteiden, koneiden ja apuvälineiden ylläpidosta ja huollosta on kunnossapito- ja hygieniasuunnitelmat ja laiterekisteri, joiden vastuuhenkilöt on nimetty. Henkilöstöllä, joka käyttää lääkinnällisiä apuvälineitä tai laitteita, tulee olla suoritettuna laiteajokortti. Laiteajokorttia päivitetään 5 vuoden välein. Yksikkö noudattaa Lakia terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista (720/2021). Asumispalveluyksikössä on tiedonkulun ja asiakastietojen siirron kannalta asianmukaiset laitteet.

3.3 Laadunhallinta

Yhteisöllisessä asumisessa tulee olla käytössä laatujärjestelmä, joka tukee kaikkia laadunhallinnan prosesseja ja kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Laatujärjestelmässä tulee voida tehdä

- haitta- ja vaaratilanneilmoituksia (mm. työtapaturma, asiakas- ja potilasturvallisuus, tietoturva ja tietosuoja jne.),
- ilmoitus potilaan/asiakkaan tai läheisen puolesta,
- työn vaarojen arviointia,
- yleistä riskiarviointia sekä
- asiakas- ja potilasturvallisuuden itsearviointia

Tarvittaessa käytettävissä voi olla myös lomake, mihin voi tehdä haitta- ja vaaratilanneilmoituksen. Lomakkeet ja niiden käsittely tulee tapahtua tietoturvallisuutta ja tietosuojaa noudattaen. Lomakkeet tulee arkistoida asianmukaisesti.

3.4 Hoitotyö ja päivittäistoiminnot

Hoitotyössä hyödynnetään asiakkaan omia voimavaroja ja tuetaan omatoimisuutta toimintakykyä ylläpitävällä työotteella. Henkilöstö seuraa asiakkaiden terveydentilaa, vointia, toimintakykyä ja niissä tapahtuvia muutoksia päivittäin. Terveydentilan tai toimintakyvyn muuttuessa asiakas ohjataan tarkoituksenmukaiseen hoitoon. Henkilöstö kirjaa asiakkaan voinnin muutokset ja seurannan asiakastietojärjestelmään olemassa olevien kirjaamisohjeiden mukaisesti. Koti- ja asumispalveluiden yleinen kirjaamisohje sekä yhteisöllisen asumisen tilastointiohje sääntökirjan liitteenä.

Asiakkaan saamaa hoitoa ja huolenpitoa ohjaa asiakkaan yksilöllinen toteuttamissuunnitelma jota toteutetaan asiakkaan kotiin tehtävinä käynteinä, jotka sisältävät yksilöllisistä tarpeista huolehtimista. Asiakkaalle nimetään yhteisöllisen asumisen yksiköstä omahoitaja, joka vastaa toteuttamissuunnitelman ja RAI-arvioinnin päivittämisestä. Jokaisen asiakkaan luona huomioidaan alla olevat asiat:

- Asiakkaiden kanssa toimitaan asiakaslähtöisesti asiakkaan voimavaroja hyödyntäen, mutta tarvittaessa ohjaten, neuvoen tai avustaen. Henkilökunta kannustaa asiakasta ja samalla huomioi asiakkaan mielipiteet ja tottumukset kaikessa toiminnassa.

- Henkilökohtaisesta hygieniasta ja asiakkaan siisteydestä huolehtiminen sisältäen pukeutumisen, wc-käynneillä avustamisen, vaipan käytössä avustamisen, muussa intiimihygieniassa avustamisen, parranajon, suuhygienian, proteesien huoltamisen, ihon kunnon seurannan ja hoidon, hiusten puhtaudesta huolehtimisen sekä hiusten kampaamisen ym.

- Monipuolisesta ravitsemuksesta ja riittävästä nesteytyksestä huolehtimisen: ruoan ja juoman riittävyyden varmistamisen, tuen päivittäiseen ateriointiin ja tarvittaessa avustamisen ruokailutilanteessa. Asiakasta kannustetaan oman toimintakykynsä mukaiseen ruuanlaittoon ja keittiötöihin. Omassa asunnossaan ruokaa valmistaessaan asiakas vastaa itse ruoka-aineiden ja välineiden kustannuksista sekä ruuan laittamisesta (lounas ja päivällinen). Henkilöstö avustaa tarvittaessa aamu-, väli- ja iltapalan valmistamisessa sekä ruuan lämmityksessä. Yhteisöllisen asumisen yksikössä tarjottavat ateriat noudattavat valtakunnallisia ravitsemussuosituksia. Aterioissa ja ruokailussa huomioidaan asiakkaan yksilölliset mieltymykset, uskonto ja kulttuuri, erityisruokavaliot ja allergiat.

- Näön, kuulon ja muiden apuvälineet kunnosta huolehtimisen ja tarvittaessa puhdistuksen (esim. kuulolaitteen patterien vaihto ja silmälasien puhdistus).

- Yleissiisteydestä huolehtimisen: keittiön pöytien ja tasojen, mikron, vuoteen sijauksen ja vuodevaatteiden vaihdon, roskien ja lehtien viennin, jääkaapin siisteyden, wc-tilojen ja suihkun siisteyden, tarvittaessa portatiivin /wc-huonetuolin tyhjennyksen

- Toimintayksikössä huolehditaan siitä, että asiakkailla on mahdollisuus vointinsa ja kuntoisuutensa mukaiseen ulkoiluun ympäri vuoden. Ulkoilu kirjataan asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan (toteuttamissuunnitelma).

3.5 Terveyden- ja sairaanhoito sekä lääkehoidon toteuttaminen ja seuranta

Sairaanhoitotyössä noudatetaan yleisesti hyväksyttyjä hoito-ohjeita, kuten käypä hoito -suosituksia, sairaanhoitajan käsikirjan suosituksia ja THL:n suosituksia. Hoitotyön kirjaamisesta huolehditaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti ja Keski-Suomen hyvinvointialueen kirjaamisohjeita noudattaen.

Yksikössä tulee olla käytössään ajanmukaiset kotisairaanhoidon hoitovälineet, kuten kuumemittari, saturaatiomittari, verenpainemittari, verensokerimittari, haavanhoidon perusvälineistö, otoskooppi (korvalamppu) ja näytteiden otossa ja korvahuuhtelussa tarvittavat perusvälineet sekä vaaka.

Sairaan- ja terveydenhoitoon liittyvät tehtävät toteutetaan lääkärin ohjeiden ja hoitomääräysten mukaisesti. Asiakkaan terveydentilaa seurataan, oireita tarkkaillaan ja tarvittaessa otetaan yhteys hoitavaan lääkäriin. Yhteisöllisen asumisen asiakas on julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas samoin perustein kuin kotona asuva kotihoidon asiakas.

Yhteisöllisessä asumisessa asiakkaan lääkärityö ja suun terveydenhuolto organisoituu terveydenhuollon vastuualueelta avoterveydenhuollon palvelualueelta ja asiakas maksaa itse lääkärikäyntinsä. Lääkinnällisen kuntoutuksen ja terapiat asiakas maksaa itse.

Avoterveydenhuollon palvelualue nimeää yhteisöllisen asumisen yksikölle vastuulääkärin. Nimetty vastuulääkäri perehtyy yksikön lääkehoitosuunnitelmaan, hyväksyy ja allekirjoittaa sen. Lisäksi lääkäri hyväksyy ja allekirjoittaa henkilöstön lääkehoidon luvat.

Yhteisöllisen asumisen yksikössä tulee olla saatavilla tai konsultoitavissa sairaanhoitajan asiantuntijuutta arkipäivisin palveluntuottajan toimesta. Yksikön hoitohenkilöstö tietää miten toimitaan ja ketä konsultoidaan akuuteissa hoidontarpeen arviointia vaativissa tilanteissa.

Yhteisöllisen asumisyksikön hoitohenkilöstö huolehtii perushoitoon sisältyvistä sairaanhoidollisista toimenpiteistä kuten haavahoito, katetrointi, avanteen hoito, ompeleiden poisto, korvien tutkiminen ja huuhtelu, näytteiden otto ja niiden alustava tulkinta ja insuliinihoidon toteuttaminen. Asumispalveluyksikön hoitohenkilöstö vastaa asiakkaiden tarvitsemien laboratoriokokeiden ottamisesta, kuljettamisesta sekä jatkotoimenpiteistä.

Yhteisöllisessä asumisessa kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluvista rokotuksista vastaa ko. toimintapisteessä työskentelevät rokotuskoulutuksen saaneet sairaanhoitajat/terveydenhoitajat. STM:n asetus rokotustoiminnasta (146/2017).

Yhteisöllisen asumisen yksikössä on oltava ajantasainen lääkärin hyväksymä yksikkökohtainen lääkehoitosuunnitelma, joka on linjassa Keski-Suomen hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelman ja STM:n Turvallisen lääkehoito-oppaan kanssa. Lääkehoitoa toteuttavalla henkilöstöllä on yksikön lääkehoitosuunnitelman mukaiset valmiudet ja luvat lääkehoidon toteuttamiseen. Lääkehoitosuunnitelman laatimiseen osallistuvat kaikki lääkehoitoa toteuttavien ammattiryhmien edustajat lääkäri mukaan lukien. Lääkehoitosuunnitelma päivitetään tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Sen hyväksyy ja allekirjoittaa yhteisöllisen asumisyksikön vastuulääkäri. Yksiköissä on nimetty lääkehoidosta vastaava henkilö. Henkilöstön lääkehoidon osaamisesta ja myönnetyistä luvista on ajan tasalla oleva luettelo (Turvallinen lääkehoito-opas: Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021:6)

- Lääkehoitoon liittyvät tehtävät:
    - Lääkäriyhteistyö; konsultaatiot, lääkemääräysten toteuttaminen

- Asiakkaan lääkehuollosta ja lääkehoidon prosessista huolehtiminen:
    - Lääkityksen ajantasaisuuden selvittäminen ja kirjaaminen, lääkkeiden hankinta avohuollon apteekista, asiakkaan annosjakelupalvelusta huolehtiminen, lääkkeiden jakaminen, käyttökuntoon saattaminen ja säilyttäminen, lääkkeiden antaminen (p.o, s.c, i.m) ja lääkehoidosta kirjaaminen, lääkehoidon vaikutusten seuranta ja kirjaaminen, tarvittavista lääkehoidon seurannoista huolehtiminen, lääkehoidon tarkistus ja arviointi, asiakkaan ohjaus ja neuvonta lääkehoidosta, lääkehoidon lopettaminen ja lääkkeiden palauttaminen apteekkiin.
- Kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluvista rokotuksista huolehtiminen

Mikäli palvelutuottaja käyttää asiakkaiden lääkkeiden koneellista annosjakelupalvelua, maksaa palveluntuottaja annosjakelusta syntyvät kustannukset.

3.6 Sosiaalista kanssakäymistä edistävä toiminta (SKET)

Yhteisöllisen asumisessa asiakkaalla tulee olla mahdollisuus sosiaaliseen vuorovaikutukseen sekä mahdollisuus osallistua mielekkääseen, hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä edistävään ja ylläpitävään toimintaan (SKET). Toiminta on suunnitelmallista, ohjattua toimintaa ja sitä järjestetään säännöllisesti päivittäin. Yhteisöllistä toimintaa suunnitellaan ja arvioidaan yhteistyössä asukkaiden kanssa. Yhteisöllistä toimintaa kehitetään asiakasraadeissa yhdessä omaisten ja asiakkaiden kanssa. Yhteisöllistä toimintaa koordinoi ja ohjaa siihen tehtävään nimetty osaava työntekijä.

Yhteisöllisessä asumisessa kaikilla asiakkailla on mahdollisuus vaikuttaa saamaansa palveluun ja jokaisen asiakkaiden itsemääräämisoikeutta kunnioitetaan. Asiakkaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia tuetaan asiakkaiden kanssa keskustelemalla sekä asiakasraadeissa, joita järjestetään kuukausittain. Asiakasraadeissa suunnitellaan ja arvioidaan yhteisöllistä toimintaa ja voidaan keskustella yhteisistä asioista esimerkiksi toimintaperiaatteista. Asiakasraadeista laaditaan muistiot.

Yhteisöllinen toiminta tulee olla osa jokaista päivää. Yhteisöllisestä toiminnasta laaditaan toimipistekohtainen vuositason suunnitelma sekä viikko- ja päiväsuunnitelmat. Yhteisön jäseniä ohjataan ja heille

mahdollistetaan omaehtoinen toiminta. Yhteisöllisen toiminnan toteutumista arvioidaan vähintään vuositasolla asiakaskyselyillä ja /tai asiakasraadeissa.

SKET-toimintaan tulee olla riittävä henkilöresurssi ja työntekijällä riittävästi osaamista. Yhteisöllistä toimintaa koordinoi tehtävään nimetty vastaava työntekijä (SKET- vastaava). Sitä voi toteuttaa myös seurakunnat, kuntaorganisaation eri toimijat, vapaaehtoiset ja järjestöt. Palveluntuottaja vastaa tarvikkeiden hankinnasta.

Asiakkaiden vakaumusta kunnioitetaan ja huolehditaan hengellisestä hyvinvoinnista. Kalenterivuoden mukaiset juhlapyhät ja merkkipäivät huomioidaan yksikön toiminnassa.

3.7 Elämän loppuvaiheen hoito, palliatiivinen ja saattohoito

Palliatiivisella hoidolla tarkoitetaan parantumattomasti sairaan aktiivista oireenmukaista hoitoa siinä vaiheessa, kun sairauden etenemiseen ei enää voida vaikuttaa. Palliatiivisen hoidon tarkoituksena on kärsimysten lievitys ja elämänlaadun vaaliminen – kuitenkin muistaen, että kuolema on elämään kuuluva normaali tapahtuma. Saattohoito on osa palliatiivista hoitoa. Se ajoittuu lähemmäksi kuoleman todennäköistä ajankohtaa, yleensä viimeisiin päiviin tai viikkoihin. Läheisten huomioiminen ja tukeminen ovat tärkeä osa elämän loppuvaiheen ja palliatiivista hoitoa, sillä vakava sairaus ja potilaan menehtyminen koskettavat myös läheisiä syvästi.

Elämän loppuvaiheen hoitosuunnitelma laaditaan yhdessä hoitavan lääkärin ja omien läheisten kanssa hyvissä ajoin; silloin potilas itse on vielä kykenevä ilmaisemaan oman tahtonsa. Hoitosuunnitelma sisältää keskustelut ja kirjaukset sairauden vaiheista, mutta myös siitä, miten potilas toivoo häntä hoidettavan siinä vaiheessa, kun sairaus etenee ja kuolema lähenee. Tärkeä osa suunnitelmaa voi olla potilaan laatima kirjallinen tai suullinen hoitotahto. Elämän loppuvaiheessa on tärkeää huolehtia niin fyysisistä, psyykkisistä, sosiaalisista kuin hengellisistäkin tarpeista. Oireita lievittävä lääkehoito on osa kuolevan hoitoa.

Mikäli asiakas haluaa ja hänen tilanteensa sallii, elämän loppuvaiheen hoito, palliatiivinen- ja saattohoito saatetaan loppuun yhteisöllisen asumisen yksikössä. Edellytyksenä on pääsääntöisesti tiivis yhteistyö asiakkaan läheisverkoston ja tarvittaessa kotisairaalan kanssa. Tarvittaessa asiakkaalle

voidaan lisätä hoidollisia käyntejä eri vuorokauden aikana tai aloittaa kotisairaalan palvelut. Mahdollisuutta ns. vierihoitoon ei yhteisöllisessä asumisessa ole. Yhteisöllisen asumisen palvelutuottaja huolehtii tarvittavien lisäkäyntien toteutuksesta kaikkina vuorokauden aikoina.

Asiakkaalle ja hänen läheisilleen annetaan riittävästi tietoa, jotta he voivat osallistua hoitoa koskevaan päätöksentekoon. Lääkäri tekee päätöksen saattohoidosta, mikä kirjataan asiakkaan asiakirjoihin. Asiakkaan hoitotahtoa kunnioitetaan. Hoitotahto on kirjattu asiakkaan asiakirjoihin ja se ohjaa henkilöstöä elämän loppuvaiheen toiminnassa. Saattohoitovaiheessa olevalle asiakkaalle tulee varmistaa riittävän kivunhoidon ja muu hoidon toteutuminen ympäri vuorokauden (yhteydenpito kotisairaalaan). Kuolevan vakaumusta kunnioitetaan ja hänen henkisestä hyvinvoinnistaan huolehditaan. Toteutunut saattohoito kirjataan asukkaan asiakirjoihin.

Yksikössä tulee olla toimintaohje kuoleman toteamisesta ja henkilöstö on perehdytetty ohjeeseen. Vainajan omaisia tuetaan heidän surussaan ja heille järjestetään mahdollisuus kahdenkeskiseen rauhalliseen keskusteluun hoitajan kanssa. Omaisia ohjeistetaan käytännön toimissa ja annetaan tarvittaessa kirjalliset ohjeet.

3.8 Turvallisuus

Jokaisella asiakkaalla on käytössään turvahälytyspainike. Yhteisöllisen asumisen yksikössä on hoitajakutsujärjestelmä (hälytyspainike, turvaranneke, puhelimen yhteydessä oleva hälytysmahdollisuus, kulunvalvonta tai riittävä muu järjestely). Järjestelmä laitteineen sisältyy tarjottavan palvelun hintaan kuten myös hälytysten perusteella tapahtuvat auttamiskäynnit. Näistä ei aiheudu asiakkaalle kuluja. Palveluntuottaja on velvollinen huolehtimaan, että hoitajakutsu- tai turvajärjestelmän hälytyksiin vastataan kaikkina vuorokauden aikoina viiveettä, viimeistään tunnin sisällä hälytyksestä. Turvapuhelin ja – rannekkeen toiminnan toimivuus testataan säännöllisesti koesoitoilla. Koesoiton suorittaa toimintayksikön henkilökunta. Palveluntuottaja vastaan hoitajakutsujärjestelmän / turvahälytysjärjestelmän aiheuttamista kustannuksista, huollosta ja varaosien hankinnasta.

Yhteisöllistä asumista tarjoavalla yksiköllä on pelastuslain (379/2011) 18 ja 19 § mukainen, pelastusviranomaisen hyväksymä kirjallinen pelastussuunnitelma, jonka liitteenä on poistumisturvallisuus-selvitys.

Poistumisturvallisuuden tulee olla paloviranomaisen vaatimalla tasolla. Asumispalveluyksikön henkilöstö on perehdytetty pelastussuunnitelmaan ja poistumisturvallisuusselvitykseen. Henkilöstö harjoittelee pelastussuunnitelman toimivuutta käytännössä säännöllisesti pelastussuunnitelman kirjausten mukaisesti. Henkilöstön tulee myös osata alkusammutustaidot.

Yhteisöllisen asumisen yksikössä on huolehdittava asiakkaiden, henkilökunnan sekä muiden yksikössä olevien henkilöiden ensiavun järjestämisestä. Yksikön hoitohenkilöstö on suorittanut ensiapukoulutuksen ja ensiapuvalmiuden turvaamiseksi heille järjestetään säännöllistä täydennyskoulutusta. Yksikössä on riittävä määrä asianmukaisia ensiapuvälineitä (esimerkiksi laastareita, taitoksia ja haavasiteitä) ja ohjeet ensiavun saamiseksi.

Yhteisöllisen asumisen yksikössä on omavalvontasuunnitelmaan kirjatut kirjalliset ohjeet menettelytavoista seuraavissa tilanteissa: huonomuistisen asiakkaan turvallisuuden varmistaminen, kaatumavaara-asiakkaan tunnistaminen, puuttuminen asiakkaan kaltoinkohteluun sekä toimiminen muissa erityistilanteissa, esim. evakuointi, ensiapu, väkivalta tai kadonneen asiakkaan etsintä. Yksikön henkilökunta harjoittelee tilanteissa toimimista säännöllisesti. Harjoitukset ja korjaavat toimenpiteet dokumentoidaan.

Tartuntatautien ehkäisemiseksi yksikössä toteutetaan kulloinkin voimassa olevia ohjeita. Henkilöstölle järjestetään asiasta säännöllisesti ajankohtaisiin tilanteisiin valmentavaa koulutusta. Tavanomaiset varotoimet sisältävät käsihygienian, kertakäyttöisen suojavaatetuksen käytön, eritetahran poistamisen ja veritartuntavaaran vähentämisen. Jokaisessa yksikössä on nimetty hygieniavastaava. Yksikön vastuulla on järjestää henkilöstölleen tartuntatautien torjunnassa vaadittavat suojavarusteet. Epidemia-/pandemiatilanteeseen palveluntuottajan tulee varautua hankkimalla henkilösuojaimia (kirurgiset suu-nenäsuojukset, visiirit, suojakäsineet, esiliinat), käsihuuhteita ja muita tarvittavia desinfiointiaineita. Asumispalveluyksikkö voi tarvittaessa konsultoida hyvinvointialueen hygieniahoitajaa, tartuntatauti- tai infektiolääkäriä.

Palveluntuottaja huolehtii, että yhteisöllisen asumisyksikön piha-alueet ovat turvallisia, valaistuja ja kulkureitit esteettöminä. Riskikartoitukset tehdään

säännöllisesti ja mahdolliset korjaavat toimenpiteet dokumentoidaan. Yhteisöllisessä asumisessa on nähtävillä oleva pelastus- ja turvallisuussuunnitelma.

Kameravalvonnasta informoidaan henkilöstöä ja asiakkaita. Asiakkaan yksityisyys ei saa vaarantua kameravalvonnan myötä. Aluehallintoviranomaisen yleiskirje (LSSAVI 677/2024) ohjaa, ettei kameravalvontaa voi järjestää asiakkaan omassa huoneessa eikä yhteisesti käytössä olevissa tiloissa, koska ne muodostavat asiakkaan kodin. Kameravalvontaa voidaan käyttää lääkehuoneissa, ulkoalueiden ja sisäänkäynnin valvonnassa. Lääkehoitosuunnitelmassa linjataan tallentavan kameravalvonnan käyttö tiloissa, joissa käsitellään lääkkeitä. Kameravalvonnan käytöstä ilmoitetaan selkeästi ennen valvottua aluetta. Siitä laadittu rekisteriseloste on nähtävillä ilmoitustaululla.

Palveluntuottajalla tulee olla kaikki laitteet, työvälineet, resurssit ja lisenssit, joita palvelun turvallinen, lainmukainen suorittaminen edellyttää.

Terveydenhuollon laitteiden osalta yksikössä on käytössä seurantajärjestelmä, jolla ylläpidetään yksikön laiterekisteriä lain edellyttämällä tavalla. Yksikössä on oltava nimettynä laitevastaava. Toimintayksiköiden tulee huolehtia, että työntekijät osaavat tehdä yksikön käytössä olevista laitteista ja tarvikkeista vaaratilanneilmoitukset Fimeaan sekä tarvittavat huolto- ja korjauspyynnöt. Käytännöt kuvataan myös yksikön omavalvontasuunnitelmaa. Palveluntuottaja vastaa siitä, että henkilöstöllä on riittävä osaaminen liittyen terveydenhuollon laitteiden ja yksilöllisten apuvälineiden käyttämiseen, turvallisen lääkehoidon toteuttamiseen sekä tiloihin liittyvään talotekniikkaan.

Palveluntuottajalla on kiinteistöä ja irtaimistoa sekä omaa toimintaansa koskeva kattava ja voimassa oleva vakuutus. Palveluntuottajalla on vastuuvakuutus henkilö- ja esinevahinkojen varalta. Palveluntuottajia tulee ohjeistaa asiakkaita ottamaan kotivakuutuksen.

3.9 Vaadittava raportointi ja valvonta

A) Tilaajalla on oikeus tehdä valvonta- ja auditointikäyntejä myös ennalta ilmoittamatta perustellusta syystä, esimerkiksi asiakaspalautteen johdosta.

B) Palveluntuottaja raportoi tilaajalle valvontakäynnin yhteydessä asumisyksikön henkilöstön määrän, koulutukset sekä voimassa olevat lupatodistukset.

C) Toimintayksikön vastuuhenkilö täyttää kuukausittain sähköisen raportin yksikön toiminnasta sosiaali- ja terveyspalveluiden valvontayksikölle

D) Palveluntuottaja tekee asiakkaiden RAI-arvioinnit Keski-Suomen hyvinvointialueen RAI-arviointiprosessin mukaisesti ja päivittää hoito- ja palvelusuunnitelman (toteuttamissuunnitelman) vähintään kaksi kertaa vuodessa tai aina asiakkaan tilanteen muuttuessa. Suosittelemme, että palveluntuottaja on Keski-Suomen RAIsoft-kannassa. Tiedot ovat tilaajan käytössä.

E) Palveluntuottaja vastaa siitä, että asiakkaalle toteutuneet palvelut ovat linjassa asiakkaalle myönnetyn ja suunnitellun palvelukokonaisuuden kanssa. Palveluiden tilastoinnin ja päivittäiskirjaamisen kautta voidaan todentaa palvelutuntien ja tukipalveluiden toteutuminen.

Mikäli palveluntuottaja käyttää alihankkijoita, alihankkijoiden henkilöstöllä on käytössään tilaajavastuulain tarkoittamat kuvalliset henkilötunnisteet.

4. Yhteisöllisen asumisen tukipalvelut

Keski-Suomen hyvinvointialue edellyttää, että yhteisöllisen asumisen palvelusetelituottajalla on tarjolla asiakkaille tukipalveluita alla esitetyn mukaisesti. Tukipalveluja ovat siivouspalvelut, vaatehuolto ja asiointipalvelut.

Siivouspalvelu, vaatehuoltopalvelu sekä asiointipalvelu myönnetään asiakkaille palvelutarpeen arvioinnin perusteella, mikäli hänen toimintakykynsä on alentunut siten, että hän ei kykene niistä itse huolehtimaan. Tukipalvelut sisältyvät palvelutuotteisiin asiakkaan tarpeen ja valinnan mukaan. Asiakas voi järjestää palvelut myös haluamallaan tavalla.

Asiakkaan oman huoneiston siivouspalvelu voidaan myöntää asiakkaalle tukipalveluna. Palvelua myönnetään asunnon perussiivoukseen maksimissaan 2 h/kk. Perussiivous sisältää imuroinnin/lattian lakaisun/lattian koneellisen puhdistuksen, lattiapintojen kosteapyyhinnän, kosketuspintojen ja työtasojen puhdistuksen, pölyjen pyyhkimisen, saniteettitilojen puhdistuksen ja vuodevaatteiden vaihdon tarvittaessa.

Yhteisöllisessä asumisessa asuvan asiakkaan vaatehuoltoon käytettävä aika on mahdollista huomioida hoito- ja palvelusuunnitelmassa osana asiakkaan päivittäistä hoitoa. Tällöin hoitaja tukee ja ohjaa asiakasta kuntouttavalla työotteella. Tällöin ei peritä erillistä tukipalvelumaksua. Mikäli asiakas ei itse kykene osallistumaan vaatehuollon toteuttamiseen, myönnetään palvelu tukipalveluna tai asiakas voi järjestää sen itse haluamallaan tavalla. Tukipalveluna myönnetty vaatehuolto sisältää vaatteiden, liina- ja vuodevaatteiden pesun sekä niiden kaappiin laittamisen.

Tukipalveluna myönnettävään asiointiapuun kuuluu saattajapalvelu terveydenhuollon palveluihin tai apu kauppaostosten teossa siten, että asiakas on mukana kauppaostoksilla eikä hänen kauppaostoksiaan ole mahdollista muulla tavalla toteuttaa. Mikäli asiakasta autetaan kauppatilauksen teossa asiakkaan kotona, luetaan tämä aika tilastoitavaan kotihoitokäyntien aikaan, eikä ole tällöin tukipalveluna myönnettävä palvelu.

Asiointipalvelua myönnetään varallisuusharkintaa käyttäen asiakkaille tukipalveluna, jos henkilö ei toimintakykynsä vuoksi itse selviydy asioinneista eikä lähipiirillä ole mahdollisuutta tässä auttaa, eikä asiointiapua ole vapaaehtoisten turvin mahdollista järjestää.

5. Ateriapalvelut

Keski-Suomen hyvinvointialue edellyttää, että yhteisöllisen asumisen palvelusetelituottajalla on tarjolla asiakkaille ateriapalvelut alla esitetyn mukaisesti. Asiakkaalle myönnetään hänen tarvitsemansa ateriapalvelut palvelusetelillä ja palveluntuottaja laskuttaa asiakkaan omavastuuosuutena asiakkaalta ateriapalveluista Keski-Suomen hyvinvointialueen määrittelemät hinnat.

Asiakkaalle myönnetään palvelutarpeensa mukaiset ateriapalvelut hänen valintansa mukaisesti. Asiakkaalla on oikeus valita palveluntuottajan tarjoama ateriapalvelu joko yksittäisinä aterioina tai päivittäisinä aterioina (sis. aamupalan, lounaan, välipalan/kahvi, päivällisen ja iltapalan). Asiakas voi myös valita Keski-Suomen hyvinvointialueen Menumat-palvelun, jonka Keski-Suomen hyvinvointialue tällöin järjestää ja asiakkaalta laskuttaa. Menumat-automaatti sisältää pakastettujen aterioiden säilytys- ja lämmitysmahdollisuudet. Joko asiakas itse tai hoitaja ajastaa ruuan

lämmityksen. Asiakkaalla on myös oikeus järjestää ateriat oman valintansa mukaisesti muulla tavoin.

A) Yhteisöllisen asumisen palveluntuottajalla tulee olla tarjolla ateriapalveluita siten, että asiakkailla on mahdollisuus valita päivittäiset ateriat tarpeensa mukaisesti joko ateriapakettina tai yksittäisinä aterioina

B) Palveluntuottajan tulee vastata asiakkaiden erityisruokavalioiden toteutukseen, esimerkkinä keliakia, allergiat, laktoosi-intoleranssi, kihti, soseutettu ruoka, korkea- tai matalaenerginen ruoka, uskonnolliset ja vakaumukselliset syyt. Asiakkaan terveydentilaan liittyvät erityisruokavaliot.

C) Asiakkailla tulee olla mahdollisuus ruokailla yhteisissä tiloissa tai halutessaan omassa asunnossa.

D) Palveluntuottaja sitoutuu ruokahuollossa valtakunnalliseen ikäihmisten ravintosuositukseen. Ruokahuollossa otetaan huomioon ravitsemusterapian, ruokapalvelun sekä hoito- ja lääketieteelliset näkökulmat. Aterioiden suunnittelussa otetaan huomioon asiakkaiden riittävä ravinnonsaanti, aterioiden monipuolisuus ja terveellisyys. Palveluntuottaja vastaa siitä, että ruokahuollosta on suunnitelma, jossa huomioidaan myös ruokahuollon toteuttaminen poikkeavissa tilanteissa.

E) Palveluntuottaja sitoutuu laatimaan ruokalistat kirjallisesti (4-6 vkoa) etukäteen siten, että ne ovat hyvissä ajoin asiakkaiden ja omaisten saatavilla. Ruokalistoissa huomioidaan perinneruoat ja vuodenaikojen vaihteluun kuuluvat sesonkiruoat. Ruoan esteettisyys huomioidaan aterioiden toteuttamisessa. Asiakkaat voivat osallistua ruokalistojen suunnitteluun ja heidän toiveitaan kuunnellaan. Lounas tai päivällinen eivät saa viikon ruokalistalla olla toistuvasti puuroja tai vellejä.

F) Palveluntuottaja kerää säännöllisesti palautetta ruoasta (väh. 1 krt/v.) ja hyödyntää sitä ateriapalvelun kehittämisessä

G) Ruoan kanssa tekemisessä olevalla henkilökunnalla on elintarvikelain edellyttämä hygieniapassi.

H) Palveluntuottajalla on omavalvontasuunnitelmassa ohjeistus hygieniasta, mm. Käsihygienia. Elintarvikehuollon omavalvontasuunnitelma on laadittu ja

hyväksytty (esitetään terveystarkastajalle). Suunnitelma on nähtävillä asumisyksikössä.

6. Palveluntuottajan henkilöstön pätevyysvaatimukset ja osaaminen

Yhteisölliseen asumiseen ei ole määritelty lakisääteistä henkilöstömitoitusta. Hoitoa järjestetään asiakkaiden tarpeen mukaan vuorokaudenajasta riippumatta hoidon ja huolenpidon turvaavina käynteinä, tukipalveluina ja sosiaalista kanssakäymistä edistävänä toimintana. Yhteisöllisen asumisen asiakkaille myönnettyjen hoivan ja hoidon palvelutuntien määrä määrittää henkilöstöresurssin tarpeen (mitä enemmän tunteja asiakkaiden hoito vaatii, sitä enemmän tarvitaan henkilöstöresursseja). Yhteisöllisen asumisen yksiköissä palvelutuottajat toteuttavat suunnitellut yökäynnit ja turva-auttajakäynnit osana omaa palvelukokonaisuutta. Lisäksi henkilöstö organisoi asiakkaille yhteisöllistä sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa (SKET-toiminta).

Vastuuhenkilö vastaa siitä, että yhteisöllisessä asumisessa on määrällisesti ja rakenteellisesti riittävä sosiaali- ja terveydenhuollon koulutuksen omaava henkilöstö. Asiakkaiden yksilölliset tarpeet ratkaisevat, millaista henkilöstöä asumisyksikössä tarvitaan ja tehtävärakenne on suunniteltava niin, että sieltä löytyy asiakkaiden tarpeiden edellyttämää erilaista osaamista.

Jos yhteisöllistä asumista ja ympärivuorokautista palveluasumista toteutetaan samassa rakennuskokonaisuudessa tai toimintayksikössä (hybridimalli), tulee molempien palvelujen asiakkaita varten olla riittävä henkilöstömäärä. Hybridiyksikössä voi olla yhteinen vastuuhenkilö, henkilöstö ja omavalvontasuunnitelma. Omavalvontasuunnitelmassa tuodaan selkeästi esille eri palvelukokonaisuudet ja niiden riskienarviointi. Asiakkaiden saaman palvelun tulee vastata laadultaan laissa olevia edellytyksiä.

Yhteisöllisen asumisen yksiköllä on ajantasainen henkilöstöluettelo ja kirjallinen perehdytyssuunnitelma. Perehdytyssuunnitelma sisältää vakituiseen palvelusuhteeseen ja lyhytaikaiseen sijaisuuteen tulevan työntekijän perehdyttämisen sekä opiskelijoiden ja työkokeiluun osallistuvien perehdyttämisen. Perehdyttäminen on vastuuhenkilön vastuulla järjestettävää ja työturvallisuuslain velvoittamaa toimintaa työntekijän

opastamiseksi työhönsä, työyhteisöönsä ja työympäristöönsä. Perehdyttämisprosessia arvioidaan toimintayksikössä säännöllisesti ja siihen tehdään tarvittavat muutokset.

Rikosrekisteriote vaaditaan iäkkäiden kanssa työskenteleviltä työntekijöitä, kun työhön kuuluu olennaisesti ja pysyväisluonteisesti työskentelyä iäkkään henkilön kanssa henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa. Rikosrekisteriote tarkistetaan aina vakituisissa ja kaikissa määräaikaisissa työ- ja virkasuhteissa. Keski-Suomen hyvinvointialue on linjannut rikosrekisteriotteen tarkistettavaksi myös alle kolme kuukautta kestävissä työsuhteissa, vaikka laki ei siihen velvoita.

Yhteisöllisen asumisen yksikössä työskentelee lisäksi muuta henkilöstöä välillisissä työtehtävissä (esim. siivous). Välillinen työ voidaan tuottaa myös alihankintana.

6.1. Vastuuhenkilö

Yhteisöllisen asumisen yksiköllä täytyy olla nimettynä vastuuhenkilö, jonka tehtävänimike voi olla palveluntuottajan itse määrittelemä. Vastuuhenkilö vastaa toiminnan kokonaisuudesta. Vastuuhenkilö vastaa yhteisöllisen asumisen hoito- ja hoivatyön sekä sosiaalista kanssakäymistä edistävän SKET-toiminnan laadusta sekä siitä, että asumispalveluyksikössä on määrällisesti ja rakenteellisesti riittävä sosiaali- ja terveydenhuollon koulutuksen omaava henkilöstö.

Vastuuhenkilö vastaa yhdessä henkilöstönsä kanssa asiakkaan oikeuksien ja osallisuuden toteutumisesta sekä itsemääräämisoikeutta kunnioittavasta toimintakulttuurista. Henkilöstön tulee kunnioittaa asiakkaan tahtoa ja toiveita sekä olla luotettava ja yhteistyökykyinen asiakkaan ja hänen lähiyhteisönsä kanssa toimimiseen.

Yhteisöllisen asumisen hoivapalveluista vastaavalla henkilöllä täytyy olla Valviran hyväksymä koulutus ja kokemus. Vastuuhenkilön kelpoisuuden arviointi perustuu sosiaalihuoltolain 46 a §:n 3 momentin mukaisiin vaateisiin: tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto (tai entinen opistotason koulutus), alan tuntemus ja riittävä johtamistaito, mikäli palveluntuottajalla on työsuhteessa enemmän kuin kolme työntekijää. Lupaviranomaisen mukaan

alan tuntemus tarkoittaa ko. toimintayksikön palvelualan tuntemusta, esimerkiksi ikääntyneiden palveluihin valittavalla vastuuhenkilöllä tulee olla työkokemusta sosiaalihuollosta ikääntyneiden parissa vähintään noin kaksi vuotta. Valviran mukaan työskentely terveyskeskuksen vuodeosastolla on ainoastaan alan tuntemusta täydentävää, ei sitä kokonaan korvaavaa. Riittävällä johtamistaidolla lupaviranomainen tarkoittaa joko työkokemuksen tai opintojen kautta hankittua johtamiskokemusta. Johtamisopinnot tarkoittavat n. 20–30 opintopisteen laajuisia opintoja, esimerkiksi johtamisen erikoisammattitutkinto tai erilaiset lähiesihenkilötyön erikoisammattiopinnot. Jos johtamiskoulutusta ei ole, niin henkilö sitoutuu suorittamaan sellaisen työn ohessa. Työkokemuksen kautta saatu johtamisosaaminen voi olla muultakin alalta.

Osallistumista edistävä ja kannustava johtaminen, työn tarkoituksenmukainen organisointi sekä turvallinen ilmapiiri lisäävät henkilöstön jaksamista ja työtyytyväisyyttä. Henkilöstön osallisuutta tukee säännöllisesti järjestettävät henkilöstöpalaverit, joita vastuuhenkilö tai hänelle nimetty varahenkilö organisoivat ja johtavat. Henkilöstöpalaverit ovat tiedossa hyvissä ajoin ja niistä laaditaan muistiot, mitkä tallennetaan jokaisen työntekijän luettavaksi. Henkilöstön työnohjausta järjestetään tarvittaessa. Yhteisöllisen asumisen palveluiden tulee noudattaa kulloinkin voimassa olevia määräyksiä, lakeja sekä viranomaisten ohjeistuksia liittyen vastuuhenkilöille asetettuihin vaatimuksiin.

6.2. SKET-vastaava

Yhteisöllisen asumisen yksikköön nimetään henkilö, joka vastaa sosiaalista kanssakäymistä edistävästä ja yhteisöllisestä toiminnasta (SKET-toiminta). Tässä asiakirjassa ko. henkilöstä käytetään nimikettä SKET-vastaava. Tämä henkilö voi vastata useamman toimipisteen yhteisöllisen toiminnan organisoinnista. Hänen ei tarvitse olla sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilö, mutta hänen pitää osata tukea iäkkäiden yhteisöllisyyttä ja aktiivista toimijuutta. Hän voi olla koulutukseltaan esim. ohjaaja, sairaanhoitaja, lähihoitaja, hoiva-avustaja, terapeutti tai yhteisöpedagogi. SKET-toiminnan keskiössä on asukkaiden oma toimijuus sekä toiminnan yhteisöllisyys.

6.3. Henkilöstöön sovellettavia säädöksiä, ohjeita ja toimintaperiaatteita

Yhteisöllisen asumisen henkilökunnalta edellytetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (28.6.1994/559) mukaista oikeutta harjoittaa terveydenhoitajan tai sairaanhoitajan ammattia tai terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen (608/2005) mukaista oikeutta käyttää lähihoitajan, perushoitajan tai apuhoitajan nimikettä tai sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön nimikettä tai sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 26.6.2015/817) mukaista lähihoitajan tutkintoa tai mainitun lain 11§:n mukaista ammattitutkintoa tai mainitun lain siirtymäsäännösten mukaista vastaavaa pätevyyttä.

Yhteisöllisessä asumisessa on oltava riittävä sairaanhoitajaresurssi asiakasmäärään ja asiakkaiden palvelutarpeeseen nähden. Riittävä sairaanhoitajaresurssi on varmistettava myös loma-aikoina tai muissa poissaolotapauksissa. Sijaisilla tulee olla riittävä sosiaali- ja/tai terveysalan koulutus.

Laillistetun ammattihenkilön tehtävässä voi tilapäisesti 3§:n 1 momentissa tarkoitetussa toimipisteessä toimia laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena kyseiseen ammattiin Suomessa opiskeleva tai ulkomailla vastaavaan ammattiin opiskeleva henkilö, joka on suorittanut hyväksytysti opinnoistaan kaksi kolmasosaa ja jolla on käytännössä saavutetun kokemuksen tai muiden seikkojen perusteella riittävät edellytykset kyseisen tehtävän hoitamiseen (Muun opiskelijan toimiminen laillistetun ammattihenkilön tehtävässä 14.2.2008/104).

Työnantajan on velvollisuus arvioida tapauskohtaisesti opiskelijan valmiudet ja se, millaisten tehtävien hoitamiseen hänellä on riittävät edellytykset. Jos palkattava opiskelija on ulkomaalainen, on työnantajan arvioitava myös hänen kielellinen valmiutensa toimia tehtävässä. Työnantajan on myös varmistettava riittävän tarkasti opiskelijan tehtävät, vastuu, toiminnan rajat ja muut velvoitteet. Lisäksi työnantajan on varmistettava, että opinnot on suoritettu hyväksytysti. Vaikka opiskelijan rekrytointi tapahtuisi työvoimaa vuokraavan yrityksen kautta, työnantajan on itse arvioitava em. seikat (https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/opiskelijat).

Yhteisöllisessä asumisessa tulee olla palvelun laatuun ja laajuuteen nähden tarvittavat henkilöstövoimavarat. Henkilöstöltä edellytetään kykyä ja joustavuutta työskennellä asiakkaan luona silloinkin, kun kanssakäyminen asiakkaan kanssa on asiakkaan erityispiirteistä johtuen vaativaa. Henkilöstön tulee arvioida asiakkaan toimintakykyä jatkuvasti, joustaa päivittäisen palvelutarpeen mukaan ja reagoida pitkäaikaisiin muutoksiin. Yhteisöllisen asumisen henkilöstö tekee yhteistyötä SKET-toiminnasta vastaavan henkilön kanssa, jos ko. henkilö tulee työyhteisön ulkopuolelta. Yhteisenä tahtotilan tulisi olla asukkaiden toimijuuden ja yhteisöllisyyden tukeminen.

Jokaisessa työvuorossa on vähintään sosiaali- ja terveydenhuollon perustutkinnon suorittaneita työntekijöitä, joilla on yksikön lääkehoitosuunnitelman mukainen voimassa oleva lääkelupa. Henkilöstö suorittaa vain sellaisia työtehtäviä, joihin heillä on lain ja säädösten mukainen oikeus. Yksikön lääkehoidosta vastaavan tulee olla laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö (laillistettu sairaanhoitaja, terveydenhoitaja tai kätilö).

Hoiva-avustaja voi suorittaa yhteisöllisessä asumisessa hoito- ja hoivapalvelutehtäviä sekä tukipalveluihin sisältyviä työtehtäviä Valviran ohjeistuksen mukaisesti. Näitä ovat ateria-, vaatehuolto-, siivous-, kauppa- ja asiointipalvelut sekä sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Hoiva-avustaja voi toimia lähihoitajan tai sairaanhoitajan työparina, jos asiakkaan hoito vaatii kahden työntekijän työpanoksen. Tällöin kuitenkin vastuu kyseisestä tehtävästä on lähihoitajalla/sairaanhoitajalla. Hoiva-avustaja ei voi osallistua millään tavoin asiakkaan lääkehoidon toteuttamiseen.

Työnantajan on huolehdittava, että kaikkien ammattiryhmien tehtäväkuvat ovat määritelty. Tehtäväkuvat ovat oltava kirjallisessa muodossa ja ne on liitettävä osaksi perehdytyskansiota. Myös omahoitajan tehtävät on liitettävä osaksi perehdytyskansiota.

Palkatessaan terveydenhuollon tai sosiaalihuollon ammattihenkilöstöä palveluntuottaja sitoutuu tarkastamaan henkilön tiedot Valviran ylläpitämästä rekisteristä. Henkilöstöllä tulee olla riittävä, työn suorittamiseen ja kirjaamiseen vaadittava suullinen ja kirjallinen suomen kielen taito.

Henkilöstöllä on ajantasainen tieto keskeisistä ikääntyneille suunnatuista palveluista ja etuuksista niin, että työntekijät pystyvät ohjaamaan ja neuvomaan asiakasta ja omaisia. Henkilöstöllä on käytössään Keski-Suomen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä Kelan yhteystiedot ja mahdollisuus käyttää puhelinta ja työaikaansa asiakkaan avustamiseen.

Työnantaja huolehtii henkilöstönsä ammattitaidon ylläpidosta ja täydennyskoulutuksesta, vähintään 3 päivää/v./tt. Työnantaja laatii vuosittain henkilöstön koulutussuunnitelman sekä seuraa toteutuneita koulutuksia.

Yhteisöllisessä asumisessa tulee olla työturvallisuuslain mukaan asianmukaiset toimitilat myös niille työntekijöille, jotka eivät kuulu varsinaiseen yhteisöllisen asumisen henkilöstöön (esim. siivouspalvelun tuottajat). Toimitilojen ei tarvitse välttämättä sijaita yhteisöllisen asumisen tiloissa. Työntekijöiden käytettävissä on oltava työn luonne ja kesto sekä työntekijöiden lukumäärä huomioon ottaen riittävät ja asianmukaisesti varustetut peseytymis-, pukeutumis- ja vaatteiden säilytystilat, ruokailu-, lepo- ja saniteettitilat sekä muut henkilöstötilat.

Toiminnassa noudatetaan kaikkien työntekijöiden työsuhteissa Suomessa voimassa olevaa alan valtakunnallista työehtosopimusta sekä alan työturvallisuutta koskevia säännöksiä.

Palveluntuottajan on laadittava palveluyksiköittäin päivittäisen toiminnan laadun, asianmukaisuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi sekä asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyden seurantaa varten omavalvontasuunnitelma, joka kattaa kaikki palveluyksikössä palveluntuottajan ja sen lukuun tuotetut palvelut

7. Tietojärjestelmävaatimukset

7.1. Asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttäminen

Yhteisöllisen asumisen palvelusetelituottajalta vaaditaan Lifecare-potilastietojärjestelmän käyttöönotto. Palveluntuottaja sitoutuu hankkimaan Keski-Suomen hyvinvointialueen tietohallinnon vaatimusten mukaiset

tietokoneet. Palveluntuottaja asentaa koneille tarvittavat sovellukset järjestäjän tietohallinnon ohjeiden mukaisesti. Järjestelmiä käytetään hyvinvointialueen virtuaalisovelluksen avulla. Jokaista kymmentä (10) hoitohenkilökuntaan kuuluvaa kohden tulee olla vähintään yksi tietokone, johon Lifecare yhteys voidaan muodostaa. Järjestäjän asiakas- ja potilastietojärjestelmien käytössä noudatetaan hyvinvointialueen erikseen antamia ohjeita. Hyvinvointialue ei laskuta tuottajia järjestäjän asiakas- ja potilastietojärjestelmien käytöstä vuonna 2026. Vuoden 2027 osalta järjestelmien lisenssimaksu ilmoitetaan loppuvuodesta 2026. Keski-Suomen hyvinvointialue pidättää oikeudet hinnan muutoksiin.

Keski-Suomen hyvinvointialue järjestää palveluntuottajan työtekijöille asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöön liittyvän koulutuksen palvelun alkaessa. Palveluntuottajan työntekijöiden tulee osallistua jatkossa tilaajan järjestämiin/osoittamiin asiakas- ja potilastietojärjestelmää koskeviin koulutuksiin, joista ilmoitetaan aina erikseen. Muusta koulutuksesta vastaa palveluntuottaja.

Palveluntuottaja kirjaa hoitotyöhön liittyvät asiakastiedot ja työsuoritteet järjestäjän asiakas- ja potilastietojärjestelmään. Asiakastyön kirjaaminen tehdään tilaajan toimintaohjeiden ja periaatteiden mukaisesti lainsäädännön vaatimuksia noudattaen ja Keski-Suomen hyvinvointialueen ikääntyneiden palveluiden kirjaamis- ja tilastointiohjeen mukaisesti, joka on nähtävillä asumispalveluyksikössä.

Yhteisöllisen asumisen palveluntuottajan tulee tehdä vuosittain asiakaslaskenta THL:lle 31.12. yksikössä palvelun piirissä olevista asiakkaista (Hilmo-tiedot). Tiedot tulee tuottaa vuosittain päivitettävän THL:n ja Keski-Suomen hyvinvointialueen ohjeistuksien mukaisena. Hoitoilmoitustiedot tulee toimittaa THL:lle ohjelmalla, jolla kaikki Hoitoilmoitustiedot voidaan kirjata ja lähettää.

Palveluntuottajalla tulee olla järjestelmä tai kirjattu toimintatapa poikkeamatilanteiden dokumentointia varten ja menettelytavat poikkeamien käsittelyyn (kirjataan omavalvontasuunnitelmaan).

Palveluntuottajan on huolehdittava henkilökuntansa riittävästä hoitotyön kirjaamiseen ja tietojärjestelmiin liittyvästä osaamisesta ja kouluttamisesta.

Koulutukseen kuluva aika on palveluntuottajan työntekijöille työaikaa, jonka kustannuksista vastaa palveluntuottaja.

7.2. RAI-arviointijärjestelmä

Keski-Suomen hyvinvointialue toteuttaa yhteisöllisen asumisen asiakkaiden toimintakyvyn arvioinnin, hoidon ja palveluiden suunnittelun RAI-järjestelmällä (Resident Assessment Instrument). RAI-arviointien yhteydessä tehdään lisäksi ali- ja virheravitsemusseula MNA (Mini Nutrional Assessment). RAI-järjestelmä on asiakkaiden hoidon tarpeen ja laadun sekä asiakasrakenteen ja –hoitoisuuden arviointi- ja seurantajärjestelmä, josta lisätietoa löytyy osoitteesta: Tietoa RAI-järjestelmästä - THL Käyttöönoton aloituksessa palveluntuottaja on yhteydessä Keski-Suomen hyvinvointialueen RAI-koordinaattoriin (mervi.kivisto@hyvaks.fi).

Palveluntuottajaa edellytetään tekemään toimintakyvyn arviointeja (RAI) Keski-Suomen hyvinvointialueen RAI-arviointiprosessiohjeen mukaisesti asiakkaiden palvelutarpeen ja toimintakyvyn arvioinnissa sekä palveluiden ja hoidon suunnittelussa. Suosittelemme, että palveluntuottaja on Keski-Suomen RAIsoft-kannassa. Tiedot ovat Tilaajan käytössä.

Yksiön osalta tulee nimetä RAI-yhteyshenkilö. Palveluntuottajan tulee myös huolehtia henkilökuntansa RAI-arviointiosaamisesta ja kouluttamisesta. RAI-järjestelmän käyttöön liittyvä peruskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti Moodlessa RAI-verkkokursseilla. Koulutukset ovat maksuttomia. RAI järjestelmän laadukkaan ja tavoitteellisen käytön tukemiseksi yksiköihin kannattaa nimetä omasta henkilökunnasta RAI-vastaava/RAI-vastaavia, jotka toimivat hoitohenkilöstön lähitukena ohjelmiston, arviointiprosessin, arvioinnin sisällön ja tulosten osalta. RAI järjestelmän käytön onnistumiseksi on saatavilla tukea hyvinvointialueen RAI-asiantuntijoilta. Palveluntuottajan tekemien RAI–arviointien asiakas- ja yksikkötasojen tulokset ovat tilaajan käytettävissä. Palveluntuottajan tulee seurata ja varmistaa RAI - arviointien ajantasaisuutta ja luotettavuutta.

Keski-Suomen hyvinvointialueella on käytössä Vitec Oy:n RAIsoft-ohjelmisto, joka toimii SaaS-pilvipalveluna (Software as a Service). Palveluntuottajalta ohjelmisto vaatii tietokoneen/tabletin, internet-yhteyden ja sopivan selaimen

(Microsoft Edge, Mozilla Firefox, Google Chrome tai Apple Safari). Ohjelmiston käyttö on maksutonta. Ohjelmiston organisaatiorakenteen ja käyttäjäoikeuksien hallinnasta vastaa hyvinvointialueen RAI-tiimi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) vastaa RAI-järjestelmän kansallisesta organisoinnista sekä tuottaa kansallista vertailukehittämisen tietoa. Palveluntuottaja on velvollinen ilmoittautumaan THL RAI-välineistön käyttäjäksi, joka oikeuttaa järjestelmän käytön ja kansallisen vertailutietojen käyttämisen sekä oikeuden päästä Keski-Suomen hyvinvointialueen RAIsoft-kantaan. Alilisenssisopimus on maksuton. Sopimukset löytyvät linkistä Files - ownCloud

8. Palse.fi-portaalin käyttäminen

8.1. Tapahtumien kirjaaminen Palse.fi-portaaliin

Palveluntuottaja kirjaa palvelutapahtumat eli asiakkaan toteutuneet hoitovuorokaudet ja ateriapalvelut palse.fi-portaaliin. Palsen kuukausiraporttiin kirjataan asumisen alkamisajankohta (palveluseteliasiakkuuden alkaessa) ja jakson poissaolot sekä palvelun päättyessä päättymisajankohta. Ateriatuotteet tulee raportoida toteutuneen mukaisesti. Palvelutapahtumakirjaukset ovat ehtona palvelun laskuttamiselle. Tapahtumakirjaukset on tehtävä 30 päivän sisällä palvelun antamisesta. Palveluntuottaja voi laskuttaa hyvinvointialuetta vain toteutuneilta hoitovuorokausilta.

8.2. Laskutusaineiston muodostaminen Palse.fi-portaalissa

Tuottaja laskuttaa Keski-Suomen hyvinvointialuetta kuukausittain jälkikäteen Palse.fi-portaalin ohjeiden mukaisesti. Palveluntuottaja muodostaa Palse.fi portaalissa palvelusetelikohtaisen laskuviitteen, ja lähettää Keski-Suomen hyvinvointialueelle verkkolaskun omasta laskutusjärjestelmästään. Laskulle merkitään portaalista saatu viite ja loppusumma. Lasku ei voi sisältää laskutuslisää tai muita vastaavia kuluja. Jos asiakas vaihtaa palveluntuottajaa ja asiakkaan luona käydään yhtä aikaa muutaman hoitotunnin verran saattaen vaihtaen, tehdään uudelle tuottajalle lisärivi Palseen laskuttamista varten. Laskutusosoite on Palse.fi-portaalissa.

Palveluntuottaja laskuttaa asiakkaalta omavastuuosuuden sekä hyvinvointialueelta palvelusetelin arvon toteutuneilta hoitovuorokausilta kuukausittain jälkikäteen.

Mikäli asiakas jättää maksamatta palveluntuottajan laskuttaman omavastuuosuuden, palveluntuottaja huolehtii itse maksuneuvotteluista sekä mahdollisesta perinnästä. Hyvinvointialue ei vastaa asiakkaan mahdollisesti maksamatta jääneistä asiakasmaksuosuuksista.

9. Palvelukohtaiset lisätiedot ja erityisehdot

9.1 Henkilöstöä koskeva lakisääteinen ilmoitusvelvollisuus

Sosiaalihuollon tehtävissä toimiva työntekijä on velvollinen viipymättä ilmoittamaan toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos hän itse huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamisessa. Ilmoitusvelvollisuus koskee sekä julkisen että yksityisen sektorin työntekijöitä. Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta hyvinvointialueen sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle. Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä. Yksikön esihenkilö vastaa siitä, että jokainen työntekijä tietää ilmoitusvelvollisuuskäytännöistä.